

Söderhamns kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Norrtullskolan B i Söderhamns kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Söderhamns kommun att senast den **26 oktober 2018** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Söderhamns kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Se till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds om:
- det befaras att eleverna inte kommer nå kunskapskraven trots att stöd getts i form av extra anpassningar,
- om det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckliga för att eleven ska nå kunskapskraven, eller
- om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.
- Se till att samråd sker med elevhälsan vid utredning av behov av särskilt stöd, om det inte är uppenbart obehövt.
- Se till att elever ges särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som eleven behöver för att nå kunskapskraven.
- Se till att åtgärdsprogram utarbetas för elever som ska ges särskilt stöd och att det av dessa framgår vilka behov av särskilt stöd eleven har och hur dessa ska tillgodoses samt när och av vem de särskilda stödåtgärderna ska följas upp.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Söderhamns kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Se till att förändra eller intensifiera arbetet med att tillförsäkra samtliga elever en studiemiljö som präglas av trygghet och studiero.
- Se till att personal anmäler alla uppgifter om att en elev anser sig utsatt för kränkande behandling till rektorn.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Söderhamns kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Se till att elever i alla årskurser får sina behov av studie- och yrkesvägledning tillgodosedda.

Bedömning

Skolinspektionen har vid tillsynen av Norrtullskolan B konstaterat flera brister i verksamheten. Tillsynen visar att det finns brister i arbetet med särskilt stöd. Av utredningen framgår bland annat att skolan inte skyndsamt utreder behov av särskilt stöd för elever. Av utredningen framgår även att eleverna inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero, och att alla fall av kränkande behandling som sker i verksamheten inte kommer till rektorns kännedom. Tillsynen visar vidare att det finns brister i det studie- och yrkesvägledande arbetet på Norrtullskolan B.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd skyndsamt och i arbetet med att utarbeta åtgärdsprogram för elever som ges särskilda stödinsatser. Vidare visar Skolinspektionens utredning att elever på skolan getts särskilda stödinsatser utan att elevers behov av särskilt stöd har utretts och utan att elever getts ett åtgärdsprogram. Enligt vad som framgår i Skolinspektionens utredning är bristerna i arbetet med särskilt stöd delvis hänförliga till att det bland personalen saknas kännedom om skolans rutiner för arbetet med särskilt stöd och rektorn ser ett behov av att arbeta med att få rutinerna att fungera i

praktiken. Bristerna i arbetet med särskilt stöd innebär att elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen försvåras.

I skollagen anges att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Vidare framgår att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt.

I skollagen anges även att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Vidare framgår av skollagen att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd och att det av programmet ska framgå vilka behov av särskilt stöd eleven har och hur dessa ska tillgodoses samt när och av vem de särskilda stödåtgärderna ska följas upp.

I förarbetena till skollagen anges att bestämmelserna ställer krav på att det finns rutiner för hur personalen ska rapportera till rektor när det blir aktuellt att bedöma om en elev är i behov av särskilt stöd. Det är väsentligt att det finns lokalt utformade rutiner för rektors samråd med elevhälsopersonalen (prop. 2009/10:165 s. 290-291). Vidare anges det i förarbetena att det endast i undantagsfall bör kunna anses vara uppenbart obehövligt att i en utredning om särskilt stöd samråda med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens (prop. 2013/14:160 s. 25).

Skolinspektionens tillsyn visar att elevers behov av särskilt stöd inte alltid utreds skyndsamt. Lärare beskriver att väntetiden för utredningar för elever som är i behov av särskilt stöd är lång. Rektorn uppger att det finns totalt 10 till 15 elever på Norrtullskolan A och B vars behov av särskilt stöd borde ha utretts eftersom de extra anpassningarna inte fungerat, men där skolan inte utrett elevernas behov av särskilt stöd.

Av utredningen framgår att elever getts särskilda stödinsatser utan att elevernas behov av särskilt stöd har utretts. Rektorn säger att det finns elever som getts särskilda stödinsatser, t.ex. enskild undervisning, elevassistent och omfattande specialpedagogiskt stöd, utan att elevernas behov av särskilt stöd har utretts. Rektorn beskriver att det handlar om tre till fyra elever totalt på Norrtullskolan B. Rektorn uppger att detta skett eftersom det bland personalen saknas kunskap om när elevers behov av särskilt stöd ska utredas och när åtgärdsprogram ska utarbetas. Skolinspektionens granskning av två elevakter, som enligt uppgift från skolpersonal ges särskilt stöd, visar vidare att det saknas utredningar om behov av särskilt stöd för eleverna ifråga.

Av utredningen framgår också att elever getts särskilda stödinsatser utan att detta har dokumenterats i åtgärdsprogram. Vid intervju med elevhälsan uppger representanter,

däribland en specialpedagog, att åtskilliga elever getts särskilda stödinsatser men att dessa inte har dokumenterats i ett åtgärdsprogram. Skolinspektionens granskning av två elevakter, som enligt uppgift från skolpersonal ges särskilt stöd, visar vidare att det saknas åtgärdsprogram för eleverna ifråga. Rektorn uppger därtill i intervju att "det har inte skrivits åtgärdsprogram i den utsträckning som borde ha skrivits".

Enligt elevhälsopersonal på skolan saknas tydliga rutiner för arbetet med särskilt stöd. Flera representanter för elevhälsan, däribland en specialpedagog, uppger att skolan saknar rutiner för arbetet med att utreda särskilt stöd och utarbeta åtgärdsprogram. Enligt en representant för elevhälsan saknas systematik i arbetet med att identifiera elever som kan vara i behov av särskilt stöd. Vidare uppger en representant för elevhälsan angående hur elevers behov av särskilt stöd utreds att "det nog inte har gjorts som det ska". En elevhälsorepresentant säger att personalen "behöver klarhet" i hur de ska arbeta med särskilt stöd. Som svar på frågan hur rutinen för särskilt stöd ser ut uppger rektorn i intervju med Skolinspektionen att "det ska vi ärligt säga att det inte har skötts som det ska". Samtidigt uppger rektorn att hon är förvånad över att såväl lärare som elevhälsopersonal i intervjuer med Skolinspektionen inte kunnat redogöra för skolans rutiner för arbetet med särskilt stöd, eftersom detta tagits upp på såväl elevhälsoteamets möten som på arbetsplatsträffar. Rektorn uppger vidare att hon behöver se över hur skolan ska få rutinerna för särskilt stöd att fungera i praktiken.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten vid Norrtullskolan B uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Söderhamns kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Eleverna tillförsäkras inte en skolmiljö som präglas av trygghet och det finns brister i skolans arbete för att motverka kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att eleverna på Norrtullskolan B inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och att det finns brister i arbetet med att motverka kränkande behandling. Tillsynen visar att elever utsätts för kränkande behandling i skolan och att personalen inte anmäler alla fall av kränkningar till rektorn. Att upplevd kränkande behandling inte anmäls till rektorn innebär en risk för att omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna inte utreds och, i förekommande fall, att tillräckliga åtgärder inte vidtas för att förhindra att elever utsätts för kränkande behandling i framtiden.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Enligt skollagen är också en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn.

Vid Skolinspektionens tillsyn uppger elever att det förekommer kränkningar i skolan. I intervju med elever i årskurserna 5-6 framkommer att det finns lärare som säger fula ord till elever. Flera elever säger att det även är många elever som bråkar med varandra

och att det sker flera gånger per vecka. Enligt eleverna händer det både under lektionstid och på raster. Elever berättar att det även förekommer rasistiska påhopp på skolan. En elev säger att det finns elever som säger "jätterasistiska saker" till andra elever. Flera elever säger att de beskrivna situationerna är tillfällen då elever upplevt att de blivit kränkta.

Skolinspektionens utredning visar att elever inte upplever att skolans personal gör tillräckligt för att tillförsäkra eleverna en trygg skolmiljö fri från kränkningar. Nästan alla intervjuade elever säger att lärare inte tar dem på allvar när de försöker berätta om att en lärare bråkar med elever eller kallar dem för fula saker. En elev berättar om ett exempel då skolans personal inte trodde på elevernas uppgifter om en lärares beteende förrän situationen eskalerade och slutade i en allvarlig incident. Flera elever uppger vidare att lärare inte heller lyssnar på eleverna när de berättar om att det förekommer rasistiska påhopp. "Att lärare inte gör något åt det är värre än att eleven säger dumma saker, det kan ta slut om lärare börjar bry sig" säger en elev. Majoriteten av de intervjuade eleverna uppger att de upplever att lärare inte agerar när de får kännedom om att elever känner sig utsatta, och flera elever uppger att detta innebär att situationer trappas upp från fula ord till slagsmål.

Enligt lärare förekommer kränkningar dagligen på skolan. Flera lärare uppger i intervju med Skolinspektionen att kränkningar förekommer dagligen i verksamheten. En lärare beskriver att det endast har varit lugnt i årskurs 4 i två dagar under det senaste läsåret. Läraren säger att det är konflikter mellan elever varje rast, både inom klassen och med andra elever på skolan. Flera lärare uppger att det är väldigt grovt språk i årskurs 5 mellan eleverna. Lärare berättar vidare att eleverna kallar varandra för väldigt fula tillmälen och kränker varandra.

Elevhälsopersonal på skolan beskriver återkommande problem med konflikter, slagsmål och rasistiska uttryck på skolan. Vid Skolinspektionens intervju med elevhälsan berättar en representant för elevhälsan att elever kallar varandra "fula saker" och slår varandra. Enligt representanter för elevhälsan är rasistiska uttryck något som sker återkommande i verksamheten. Vidare beskriver en elevhälsorepresentant att det dagligen blir fysiskt mellan elever i konflikter. En elevhälsorepresentant säger att det därtill förekommer att eleverna använder uttryck som skolpersonalen inte uppfattar som förolämpningar, men som kan vara avsedda som det.

Skolinspektionens utredning visar att rektorn inte får kännedom om alla kränkningar som förekommer i verksamheten. Rektorn uppger att det förekommer många rasistiska uttryck på skolan och säger att det utgör kränkningar. Rektorn uppger att kränkningarna på skolan är "jättemånga" och att de flesta kränkningarna handlar om att eleverna kallar varandra för "fula ord". Enligt rektorn förekommer det fler kränkningar på skolan än vad som anmäls till henne, eftersom personalen enligt henne sagt att de skulle få skriva för många anmälningar om de skulle anmäla varenda kränkning som består i dåligt språkbruk. Rektorn uppger att hon uppmanat personalen att anmäla alla former av kränkningar, men säger att det finns lärare som framfört att "om vi skulle dokumentera alla kränkningar så skulle vi inte göra annat". I intervju med lärare på skolan bekräftas den bilden. Flera lärare uppger att de skulle kunna göra

fler anmälningar om kränkande behandling till rektorn än vad de gör. Två av lärarna säger att de skulle kunna skriva anmälan om kränkande behandling dagligen sett till förekomsten av kränkningar, men att det inte går att hålla på så.

Eleverna tillförsäkras inte en skolmiljö som präglas av studiero

Skolinspektionen bedömer vidare att eleverna på Norrtullskolan B inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Utredningen visar att det råder bristande studiero i flera klasser på skolan och att elever upplever att studieron brister dagligen. Åtgärder för att förbättra studieron för eleverna har visserligen vidtagits men dessa har inte gett tillräcklig effekt då såväl lärare som representanter för elevhälsan uppger att det fortsatt råder bristande studiero. Den bristande studieron kan få till följd att samtliga elever inte ges förutsättningar att nå målen för utbildningen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

Skolinspektionens utredning visar att studieron för elever i Norrtullskolan B dagligen är bristfällig och att den bristande studieron påverkar elevernas möjlighet att koncentrera sig på skolarbetet. I intervju med elever i årskurserna 5-6 uppger två elever att studieron brister varje dag och en elev säger att det är bristande studiero "hela tiden när lärare går ut". I intervju med elevhälsorepresentanter framkommer att skolan dagligen har problem med studieron och att den framförallt brister efter lunch. En lärare beskriver att studieron påverkas av att eleverna tar med sig konflikter in i klassrummet efter rasten och att detta i stort sett sker efter varje rast. Flera elever uppger i intervju att det inte är möjligt att koncentrera sig på arbetsuppgifterna på grund av den bristande studieron. Elever i skolan beskriver vidare att det inte fungerar alls med studieron och att studieron brister när elever skriker, pratar eller går runt i klassrummet.

Skolinspektionens utredning visar att skolan på olika sätt försöker förbättra studieron, men att insatserna inte fullt ut ger effekt. I intervju med elevhälsan framkommer att skolans personal arbetar med att ge eleverna schemabrytande aktiviteter för att förbättra studieron. I lärarintervjun beskriver en av lärarna att elever i årskurs 5 har fått byta klass för att skapa bättre studiero. Även rektorn uppger att det har varit turbulent i årskurs 5 under en längre tid och att hon därför har skapat en Lärstudio för att förbättra situationen. Lärare uppger dock i intervju med Skolinspektionen att det fortsatt är stormigt i årskurs 5. Även i intervju med elevhälsan framkommer att det fortfarande är problematiskt med studieron i årskurs 5.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten vid Norrtullskolan B uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Söderhamns kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i det studie- och yrkesvägledande arbetet på Norrtullskolan B. Skolinspektionens utredning visar att det saknas ett organiserat arbete med studie- och yrkesvägledning på skolan. Skolans studie- och yrkesvägledare deltar inte i arbetet med att ge vägledning till årskurserna 4-5, varken genom direkt arbete med eleverna eller som ett stöd för den övriga personalens studie- och yrkesvägledande insatser. För eleverna i årskurs 6 vägleder studie- och yrkesvägledaren enbart eleverna ifråga om språkvalet. Att det saknas ett organiserat arbete med studie- och yrkesvägledning på skolan innebär att eleverna riskerar att inte få det stöd de behöver för sina val inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Rektorn har enligt läroplanen ett ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.

Skolinspektionens utredning visar att studie- och yrkesvägledaren på Norrtullskolan inte arbetar gentemot eleverna i årskurserna 4-5. Skolans studie- och yrkesvägledare uppger att hen inte har träffat eleverna i årskurserna 4-5 och att hen endast ger vägledning till eleverna i årskurs 6 ifråga om språkvalet. Rektorn beskriver också i intervju att studie- och yrkesvägledaren inte arbetar gentemot årskurserna 4-5. I Skolinspektionens intervju med elever i årskurserna 5-6 på Norrtullskolan B uppger samtliga elever att de inte ens har hört talas om en studie- och yrkesvägledare.

Utredningen visar vidare att det inte sker någon samverkan mellan studie- och yrkesvägledaren och lärare. Elever i Norrtullskolan B uppger i intervju med Skolinspektionen att de talat med klassläraren om yrken. Studie- och yrkesvägledaren beskriver dock att det inte förekommer någon samverkan mellan hen och lärarna kopplat till studie- och yrkesvägledning för eleverna. Även rektorn uppger i intervju att studie- och yrkesvägledaren inte arbetar som ett stöd för lärarna och att det saknas ett organiserat arbete som säkerställer att elever i alla årskurser och klasser får ta del av studie- och yrkesvägledande insatser.

Skolinspektionens utredning visar även att det finns behov av studie- och yrkesvägledande insatser på Norrtullskolan B, men att studie- och yrkesvägledaren trots detta saknar ett uppdrag att arbeta med elever i alla årskurser. Studie- och yrkesvägledaren säger i intervju med Skolinspektionen att hen bedömer att det finns stora behov av studie- och yrkesvägledande insatser på Norrtullskolan B, bland annat kring vilka yrken som finns, men att hen inte har fått ett uppdrag av rektorn att arbeta gentemot årskurserna 4-5. Rektorn uppger också i intervju att det finns ett behov av att arbeta med studie- och yrkesvägledning på skolenheten och säger att skolan behöver arbeta med studie- och yrkesvägledning kopplat till jämställdhet och rätten till egna studie- och yrkesval.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten vid Norrtullskolan B uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Söderhamns kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Söderhamns kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Söderhamns kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Söderhamns kommun uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Norell

Beslutsfattare
Signerat av: Malin Norell

X Kicki Larsson

Föredragande
Signerat av: Kicki Larsson

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Norrtullskolan B

Fakta om Norrtullskolan B

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Söderhamns kommun under vårterminen 2018. Norrtullskolan B besöktes av Skolinspektionen den 20 mars 2018 och den 21 mars 2018.

Norrtullskolan B är en kommunal grundskola belägen i Söderhamns kommun. Skolan har vid tillsynstillfället 128 elever. Verksamheten omfattar årskurserna 4-6. Skolan delar lokaler med Norrtullskolan A (förskoleklass och årskurserna 1-3) samt Norrtullskolan C (årskurserna 7-9). Skolan leds av en rektor som även ansvarar för Norrtullskolan A.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Enligt Skolverkets nationella statistik för årskurs 6 läsåret 2016/17 var den genomsnittliga betygspoängen lägre än för riket i samtliga ämnen förutom i ämnena geografi, historia, religionskunskap, samhällskunskap, slöjd och svenska.

Trygghet och studiero

Resultaten från Skolinspektionens elevenkät som besvarades av elever i årskurs 5 våren 2017 visar att indexvärdet för påståenden kring trygghet var lägre än det genomsnittliga indexvärdet bland samtliga besvarande elever i enkätomgången. Indexvärdena befinner sig på en skala från 0 till 10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Indexvärdet för Norrtullskolan B avseende trygghet var 7,2 jämfört med 8,5 i snitt i kommunen och 8,3 i snitt i enkätomgången. Avseende studiero var indexvärdet för Norrtullskolan B enligt elevenkäten 7,2 jämfört med 6,3 i snitt i enkätomgången. Resultaten från Skolinspektionens enkät som besvarats av undervisande personal på skolenheten visar att indexvärdet för både trygghet och studiero var lägre än det genomsnittliga indexvärdet bland samtlig besvarande personal i enkätomgången. Indexvärdet för Norrtullskolan B avseende studiero var 6,0 jämfört med 7,0 i snitt i enkätomgången. Indexvärdet för Norrtullskolan B avseende trygghet var 7,2 jämfört med 8,2 i snitt i enkätomgången.